

quality standards and would allow the responsibility for quality control of the final product from the state to market operators.

Keywords: food quality, state administration, control, reforming, legislative base, certification

УДК 336.22:336.14

ОЦІНКА ВПЛИВУ ФІСКАЛЬНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ

А. Р. БАЛІЦЬКА, магістр*

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: 380933902754@yandex.ua

Анотація. Сучасні трансформаційні процеси в Україні визначають нові підходи до формування взаємовідносин у системі державного і місцевих бюджетів. Реформа міжбюджетних відносин – це стимул для місцевих громад ефективніше наповнювати свої кошториси, переходити на самозабезпечення та ощадно планувати свої видатки.

Після проведення фіскальної децентралізації в Україні роль доходів місцевих бюджетів у перерозподілі ВВП значно зросла. У 2016 р. вона збільшилася до 15,3 %, порівняно з 14,8% у 2014 році. У 2017 р. показник частки досяг максимального значення за аналізований період і становив 16,8%, що свідчить про розвиток фіскальної децентралізації.

Доходи місцевих бюджетів в 2017 р., порівняно з 2014 р., зросли в 1,5 раза. Фінансову основу здійснення органами місцевого самоврядування власних повноважень становлять податкові надходження, їх питома вага у структурі доходів місцевих бюджетів за аналізований період становить 81% і більше. Податкові надходження до місцевих бюджетів у 2017 р. зросли на 167,1%, порівняно з 2014 роком. Основним джерелом, за рахунок якого відбувається наповнення місцевих бюджетів, є податкові надходження. Суттєві зміни відбулися в їх структурі: частка податку на доходи фізичних осіб скоротилася на 23 в.п., проте значно зросла частка місцевих податків і зборів – на 19 в.п.

Також спостерігається чітка тенденція росту показників децентралізації. Частка місцевих бюджетів у 2017 р. збільшилася до 47,51%, порівняно з 41,48%, у середньому за 2010–2014 роки. Частка власних доходів місцевих бюджетів (без урахування трансфертів) у доходах Зведеного бюджету суттєво не змінилася, середнє значення за аналізований період становить 21,46%. Після розширення переліку податків, що зараховуються до місцевих бюджетів, коефіцієнт децентралізації податкових доходів в 2015 р. стрімко зріс до 33,90%, проте в 2017 р. знизився до середнього значення показника – 27,71%.

* Науковий керівник – кандидат економічних наук, доцент І. І. Долженко

Після проведення реформи децентралізації значно зріс показник коефіцієнта фінансової залежності – у 2015 р. він становив 56,61%, у 2017 р. значення зменшилося до 49,91%, проте показник залишається на високому рівні. Це свідчить про високу частку субвенцій з Державного бюджету, і про сильну залежність місцевих бюджетів від Державного. Місцеві бюджети мають високу частку офіційних трансфертів у загальній структурі доходів, що свідчить про їх несаможиттєвість.

Отже, пріоритетами формування потужної фінансової бази регіонів мають стати пошук додаткових джерел формування доходів місцевих бюджетів, розширення дохідної бази місцевих бюджетів, а також удосконалення перерозподільних процесів у бюджетній системі.

Ключові слова: *місцеві бюджети, децентралізація, доходи бюджету, податкові надходження, міжбюджетні трансферти, фінансова незалежність, міжбюджетні відносини, фінансове забезпечення*

Актуальність. Існуюча на сьогодні система забезпечення місцевих бюджетів достатніми фінансовими ресурсами для виконання функцій, покладених на органи місцевого самоврядування, не відповідає потребам громад, вона не створює фінансове підґрунтя для сприятливого життєвого середовища, необхідного для надання мешканцям територіальних громад якісних і доступних суспільних благ та послуг на основі забезпечення сталого розвитку території. Отже, саме від рівня та якості фінансового забезпечення, фінансової самостійності та самодостатності місцевих бюджетів залежить ефективне функціонування інституту місцевого самоврядування, що можливо досягти за умов раціонально побудованої системи децентралізації фінансових ресурсів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Забезпечення децентралізації управління місцевими фінансами останніми роками активно досліджується в доктрині державного управління. Серед вітчизняних вчених відомі праці В. Вакулєнка, Н. Гринчука, Ю. Гануцак, О. Сунцової та ін. Однак видається доцільним проаналізувати сучасний етап фіскальної децентралізації у частині зміцнення фінансової бази місцевого самоврядування, враховуючи зміни бюджетного та податкового законодавства.

Мета дослідження – оцінка результатів реалізації реформи фіскальної децентралізації в Україні та обґрунтування ключових напрямів удосконалення механізму бюджетного регулювання задля забезпечення фінансової самостійності місцевих органів влади.

Матеріали і методи дослідження. Під час написання статті було використано такі методи дослідження: теоретичного узагальнення, табличний, графічний методи, порівняльного аналізу, системний підхід.

Результати дослідження та їх обговорення. З метою забезпечення фінансової незалежності органів місцевого самоврядування, наприкінці 2014 р. в Україні було розпочато процес бюджетної децентралізації. Для підвищення фінансової спроможності місцевих бюджетів було внесено зміни в механізм формування дохідної частини місцевих бюджетів. Так, законодавством розширено перелік джерел доходів місцевих бюджетів. Верховна Рада України прийняла ряд змін до Податкового [5] і Бюджетного [1] кодексів щодо реформи

міжбюджетних відносин і було розпочато новий етап бюджетної децентралізації. Прийняті зміни стали найбільшим кроком у напрямі бюджетної децентралізації за роки незалежності України. Цими змінами було запропоновано нові підходи до визначення взаємовідносин державного бюджету з місцевими бюджетами, які покликані розширити права місцевих органів влади і надати їм значну бюджетну самостійність [7].

Внесені зміни до Бюджетного та Податкового кодексів розширили існуючу дохідну базу шляхом закріплення за місцевими бюджетами стабільних джерел (податку на доходи фізичних осіб, податку на прибуток); перерозподілу екологічного та єдиного податку, державного мита, плати за надання адміністративних послуг та податку на майно, розширивши його базу оподаткування за рахунок комерційної нерухомості та автомобілів з великим об'ємом двигуна; запровадження нового виду податку – акцизного податку з кінцевих продажів.

Зміни, запропоновані Законом України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» [6], визначені як основні в частині децентралізації фінансових ресурсів – це:

система оподаткування, при якій відбуваються зміни в обсязі питомих надходжень до місцевих бюджетів;

трансфертна політика, зміни якої пов'язані з відношенням для отримання трансфертів від різних суб'єктів;

бюджетна система, зміни до якої виражені через підвищення рівня відповідальності місцевих бюджетів: надання більших повноважень органам місцевого самоврядування щодо розробки та реалізації різноманітних програм соціально-економічного розвитку [2].

Обсяги фінансових ресурсів, які перебувають у розпорядженні місцевих органів влади, після проведення децентралізації, постійно зростають, про що свідчать дані табл. 1.

1. Динаміка доходів місцевих бюджетів України у 2013–2017 роках*

Рік	Доходи місцевих бюджетів, млн. грн.		Частка у ВВП, %
	без урахування трансфертів	з урахуванням трансфертів	
2013	92368	208216	6,4
2014	89017	219618	5,7
2015	120480	294460	6,1
2016	170645	366040	7,2
2017	229491	502094	8,9

*Джерело: розраховано автором на основі [3].

Як свідчать наведені у табл. 1 дані, після проведення фіскальної децентралізації в Україні спостерігається стійка тенденція зростання ролі доходів місцевих бюджетів у перерозподілі ВВП. Слід зазначити, що частка доходів місцевих бюджетів у ВВП європейських країн становить в середньому 13,6%. Рівень перерозподілу ВВП через місцеві бюджети свідчить про стан децентралізації управління фінансовими ресурсами. Чим більше частка доходів місцевих бюджетів у ВВП, тим вище рівень децентралізації в країні. Фінансова децентралізація забезпечує більш ефективно надання локальних

послуг, оскільки на рівні місцевої влади витрати будуть меншими за рахунок скорочення адміністративних витрат та витрат на поточний контроль [4].

Простежити динаміку зростання обсягів доходів місцевих бюджетів за 2013–2017 роки можна на рис. 1.

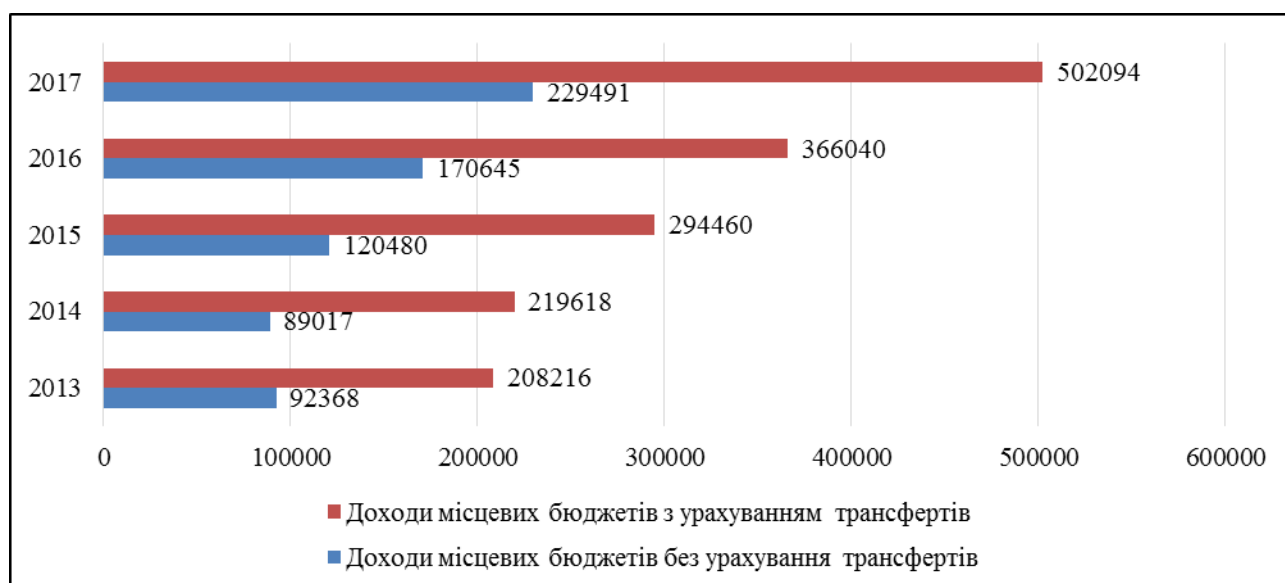

Рис. 1. Динаміка зростання обсягів доходів місцевих бюджетів за 2013-2017 роки, млн грн.*

*Джерело: розраховано автором на основі [3].

Дані рис. 1 свідчать про те, що з 2014 р. спостерігається тенденція зростання доходів місцевих бюджетів як з урахуванням трансфертів, так і без них. Так, доходи без урахування трансфертів у 2017 р. зросли на 157,8% . Що стосується доходів з урахуванням трансфертів, то простежується схожа динаміка. У 2017 р. вони більші, ніж у 2014 р., на 128,6%.

Розглянемо, як формувалася дохідна частина місцевих бюджетів у 2013–2017 роках (табл. 2).

2. Динаміка та структура доходів місцевих бюджетів за 2013–2017 роки*

Показник	2013 р.		2014 р.		2015 р.		2016 р.		2017 р.	
	млрд. грн.	%	млрд. грн.	%	млрд. грн.	%	млрд. грн.	%	млрд. грн.	%
Податкові надходження	78,4	84,9	87,3	86,4	98,2	81,5	146,9	86,0	201,0	87,6
Неподаткові надходження	12,1	13,1	12,3	12,1	2,0	16,7	21,9	12,8	26,0	11,3
Інші надходження	1,8	2,0	1,5	1,5	2,1	1,8	2,0	1,2	2,5	1,1
Усього доходів без урахування трансфертів	92,4	100	101,1	100	102,4	100	170,7	100	229,5	100
Міжбюджетні трансферти	115,8	55,6	130,5	56,4	173,9	59,1	195,4	53,4	272,6	54,3
Разом	208,2	100	231,6	100	276,4	100	366,1	100	502,1	100

*Джерело: розраховано автором на основі [3].

Як свідчать наведені дані, фінансову основу здійснення органами місцевого самоврядування власних повноважень становлять податкові надходження, що за своєю природою пов'язані з територією відповідної адміністративно-територіальної одиниці. Упродовж 2013–2017 років їх питома вага в структурі доходів місцевих бюджетів не зменшується нижче, ніж на 81%. Структура доходів місцевих бюджетів зазнала певних змін насамперед через збільшення частки податкових надходжень.

Розглянемо зміни в податкових надходженнях до місцевих бюджетів у 2013–2017 роках (табл. 3).

3. Аналіз динаміки та структури податкових надходжень до місцевих бюджетів у 2013–2017 роках, млн. грн.*

Показник	2013 р.		2014 р.		2015 р.		2016 р.		2017 р.		2017 р. до 2014 р., %
	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	
Податок на доходи фізичних осіб	6458 6	82, 4	62557	83, 1	54921	55, 9	78971	53,8	11065 3	55, 0	76,9
Акцизний податок	1359	1,7	159	0,2	7685	7,8	11628	7,9	13156	6,5	8174,2
Податок на прибуток підприємств	675	0,9	260	0,3	4277	4,4	5879	4,0	6485	3,2	2394,2
Місцеві податки і збори	7314	9,3	8056	10, 7	27041	27, 5	42261	28,8	52587	26, 2	552,8
Плата за користування надрами	1205	1,5	1421	1,9	1019	1,0	1082	0,7	1103	0,5	-22,4
Інше	3249	4,1	2797	3,7	3276	3,3	7080	4,8	17021	8,5	508,5
Всього	7838 8	100	75250	100	98218	100	14690 2	100	20100 5	100	167,1

*Джерело: розраховано автором на основі [3].

Як бачимо, після проведення фіскальної децентралізації, податкові надходження до місцевих бюджетів значно зросли, і у 2017 р. на 167,1% більше, ніж у 2014 році. Також відбулися суттєві зміни у їх структурі: частка податку на доходи фізичних осіб скоротилася на 23 в.п., при зростанні частки місцевих податків і зборів на 19 відсоткових пункти.

Дослідження формування дохідної частини місцевих бюджетів показало, що основним джерелом, за рахунок якого відбувається наповнення місцевих бюджетів, є податкові надходження. Але законодавчі нововведення ще повністю не забезпечують бюджетну децентралізацію. Адже нині місцеві органи влади не мають достатніх фінансових ресурсів.

Щоб оцінити реальну картину того, чи стали ці заходи кроками у напрямі підвищення ролі органів місцевого самоврядування у бюджетній сфері,

розглянемо, як змінилися показники бюджетної децентралізації в Україні, зокрема (рис. 2):

1) коефіцієнт децентралізації видатків – частка місцевих бюджетів у видатках Зведеного бюджету, %;

2) модифікований коефіцієнт децентралізації видатків – частка місцевих бюджетів у видатках Зведеного бюджету (без видатків на оборону), %;

3) коефіцієнт децентралізації доходів – частка власних доходів місцевих бюджетів (тобто доходів без урахування трансфертів) у доходах Зведеного бюджету, %;

4) коефіцієнт децентралізації податкових доходів – частка місцевих бюджетів у податкових надходженнях Зведеного бюджету, %;

5) коефіцієнт фінансової залежності – частка субвенцій з Державного бюджету України у доходах місцевих бюджетів, %.

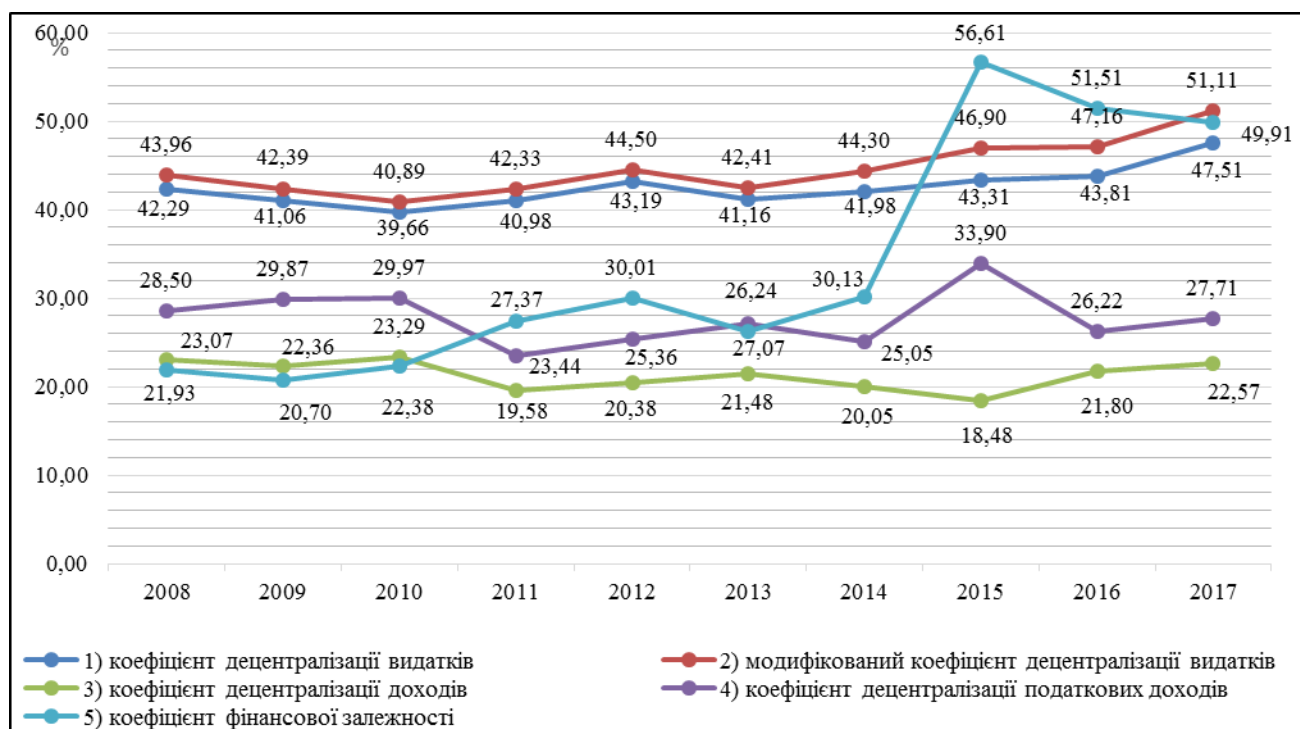

Рис. 2. Показники бюджетної децентралізації в Україні, 2008–2017 роки, %*

*Джерело: розраховано автором на основі [3].

Після проведення фіскальної децентралізації у 2014 р., спостерігається чітка тенденція зростання показників децентралізації. У 2017 р., як можна побачити з рис. 2, спостерігалось покращення показників бюджетної децентралізації, зокрема коефіцієнт децентралізації видатків у 2017 р. збільшився до 47,51%, порівняно з 41,48% у середньому за 2010–2014 роки, а модифікований коефіцієнт децентралізації видатків – до 51,11%, порівняно із середнім показником 42,97% за цей період. Щодо коефіцієнта децентралізації доходів, то цей показник суттєво не змінився, середнє його значення за аналізований період становить 21,46%. Це свідчить про те, що зі зростанням обсягів доходів місцевих бюджетів зростали і обсяги доходів Зведеного бюджету. Після розширення переліку податків, що зараховуються до місцевих бюджетів, коефіцієнт децентралізації податкових доходів у 2015 р. стрімко зріс

до 33,90%, проте у 2017 р. знизився до середнього значення показника – 27,71%. Показник коефіцієнта фінансової залежності після проведення реформи децентралізації значно зріс – у 2015 р. він становив 56,61%, у 2017 р. значення зменшилося до 49,91%, проте показник залишається на високому рівні. Це свідчить про високу частку субвенцій з Державного бюджету, і про сильну залежність місцевих бюджетів від Державного.

Нині відсутнє чітке обґрунтування економічної сутності рівня децентралізації, який має бути в Україні, одним із критеріїв вимірювання якого є частка ВВП, яка перерозподіляється через місцеві бюджети (табл. 4).

Аналіз доходів місцевих бюджетів України свідчить, що їх частка у ВВП збільшилася з 14,9% у 1996 р. до 15,7% у 1997 р., проте наступними роками вона знижувалася і у 2000 р. становила 11,0%. Але з 2005 до 2016 р. спостерігається загалом стійка висхідна динаміка номінальних показників доходів, а також найвищі після 2001 р. темпи їх щорічного зростання. Якщо у 2011 р. частка доходів місцевих бюджетів у ВВП не перевищувала 14%, то у 2012 р. вона становила 16,0%, у 2013 р. – 15,2% і дещо знизилась у 2014 р. (до 14,8%) і у 2016 р. становила 15,3 %. Проте у 2017 р. показник частки досяг максимального значення за аналізований період і становив 16,8 %, що свідчить про розвиток фіскальної децентралізації.

4. Частка доходів місцевих бюджетів України у ВВП, 1996-2017 роки*

Рік	ВВП (у фактичних цінах), млн. грн.	Доходи місцевих бюджетів		Трансферти з державного бюджету	
		млн. грн.	% від ВВП	млн. грн.	% від ВВП
1996	81519	12138,6	14,9	1186,2	1,5
1997	93365	14615,0	15,7	2476,8	2,7
1998	102593	15413,6	15,0	2202,8	2,1
1999	130442	16094,8	12,3	2942,4	2,3
2000	170070	18689,8	11,0	4378,0	2,6
2001	204190	24972,7	12,2	7237,1	3,5
2002	225810	28247,4	12,5	8818,1	3,9
2003	267344	34306,5	12,8	11729,1	4,4
2004	345113	39593,1	11,5	16819,4	4,9
2005	441452	53677,3	12,2	23361,1	5,3
2006	544153	75895,2	13,9	34150,3	6,3
2007	720731	107050,5	14,9	48701,5	6,8
2008	948056	137455,3	14,5	63583,2	6,7
2009	914720	134552,4	14,7	63523,7	6,9
2010	1094607	159397,1	14,6	78881,3	7,2
2011	1314000	181600,0	13,8	94900,0	7,2
2012	1411238	225273,4	16,0	124459,6	8,8
2013	1454931	221019,4	15,2	115848,3	8,0
2014	1566728	231702,0	14,8	130160,9	8,3
2015	1979458	294460,2	14,8	173980,0	8,8
2016	2383182	366143,1	15,3	195395,3	8,2
2017	2982920**	502098,3	16,8	272602,9	9,1

* Джерело: розраховано автором на основі [3].

** Попередні дані.

Показником зростання залежності місцевих бюджетів від державного бюджету є збільшення частки трансфертів у доходах місцевих бюджетів. Так, за зазначений період частка трансфертів з державного бюджету зросла з 1,5% ВВП у 1996 р. до 9,1% ВВП у 2017 р., тобто у шість разів.

Значні коливання частки доходів місцевих бюджетів у ВВП не дають змоги зробити висновок про її чітку тенденцію (зменшення чи збільшення). Виявити тенденцію можна за допомогою побудови лінії тренду (рис. 3).

Рис. 3. Частка доходів місцевих бюджетів у ВВП України, 1996-2017 роки, %*

*Джерело: розраховано автором на основі [3].

Побудована лінія тренду показує, що, незважаючи на коливання частки доходів місцевих бюджетів у ВВП України впродовж аналізованого періоду, її загальний тренд у цей період є висхідним.

Упродовж періоду дослідження спостерігалася стійка тенденція до збільшення частки міжбюджетних трансфертів у доходах місцевих бюджетів, а також висока волатильність частки доходів місцевих бюджетів у ВВП України із загальним висхідним трендом. Отримані результати свідчать про високий рівень централізації бюджетної системи України і, відповідно, суттєву залежність місцевих бюджетів від центрального, – що все ще зумовлює значну фінансову залежність органів місцевого самоврядування в Україні.

Висновки і перспективи. Аналіз доходної частини місцевих бюджетів показав високу залежність від ресурсів державного бюджету. Адже протягом 2013–2017 років спостерігаємо достатньо високі абсолютні показники та високу частку офіційних трансфертів у загальній структурі доходів місцевих бюджетів.

Пріоритетами формування потужної фінансової бази регіонів мають стати подальший розподіл повноважень між центральними органами влади й органами місцевого самоврядування, пошук додаткових джерел формування доходів місцевих бюджетів, розширення доходної бази місцевих бюджетів, а також удосконалення перерозподільних процесів у бюджетній системі.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України : закон України від 8 липня 2010 р. № 2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
2. Габа І. М. «Децентралізація» – деякі плюси і мінуси / І. М. Габа // РайонІнфо. – 2014. – № 1.

3. Офіційний сайт Державної Казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/index>

4. Петрушенко Ю. М. Новітні підходи до фінансування розвитку місцевих громад: від реконізму до r2p-кредитування / Ю. М. Петрушенко // Вісник Української академії банківської справи. – 2014. – № 1 (36). – С. 90–94.

5. Податковий кодекс України від 2 груд. 2010 р. № 2755-VI. – Режим доступу : [http// www. rada.gov](http://www.rada.gov)

6. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин : закон України від 28 груд. 2014 р. № 79-VIII. – Режим доступу : [http// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)

7. Русін В. М. Вдосконалення міжбюджетних відносин в Україні // Збірн. тез доповідей Першої Інтернет-конф. / Управління фінансами держави, регіону, підприємства та домогосподарства: погляди науковців і практиків. – Тернопіль, 2015.

8. Формування доходів місцевих бюджетів в умовах фіскальної децентралізації / [В. А. Табінський, Є. О. Колеснік, І. С. Сіліна] // Молодий вчений. – 2016. – № 12 (39). – С. 902–906.

References

1. The Budget Code of Ukraine: Law of Ukraine dated July 8, 2010 No. 2456-VI [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

2. Gaba, I. M. "Decentralization" – some of the pros and cons (2014) / I. M. Gaba // RayonInfo, 1.

3. Official site of the State Treasury Service of Ukraine [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/index>.

4. Petrushenko, Yu. M. (2014). New Approaches to Financing Local Communities Development: From Reconciliation to R2-Lending / Yu. M. Petrushenko // Bulletin of the Ukrainian Academy of Banking, 1 (36), 90–94.

5. The Tax Code of Ukraine of December 2. 2010 № 2755-VI. – Access mode: [http // www. rada.gov](http://www.rada.gov).

6. On amendments to the Budget Code of Ukraine on the reform of intergovernmental fiscal relations: Law of Ukraine dated 28 December. 2014, No. 79-VIII. – Mode of access: [http // www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua).

7. Rusin, V. M. (2015). Improvement of inter-budgetary relations in Ukraine. / Collective. Abstracts of the First Internet Conf. / State, Region, Enterprise and Household Finance: Opinions of Scientists and Practitioners. – Ternopil.

8. Formation of revenues of local budgets in conditions of fiscal decentralization / [V. A. Tabinsky, E. O. Kolesnik, I. S. Silin] (2016) // Young scientist, 12 (39), 902–906.

ОЦЕНКА ВЛИЯНИЯ ФИСКАЛЬНОЙ ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИИ НА ФОРМИРОВАНИЕ МЕСТНЫХ БЮДЖЕТОВ УКРАИНЫ

А. Р. Балицкая

***Аннотация.** Современные трансформационные процессы в Украине определяют новые подходы к формированию взаимоотношений в системе государственного и местных бюджетов. Реформа межбюджетных*

отношений – это стимул для местных общин эффективнее наполнять свои сметы, переходить на самообеспечение и бережно планировать свои расходы.

После проведения фискальной децентрализации в Украине роль доходов местных бюджетов в перераспределении ВВП значительно возросла. В 2016 г. она увеличилась до 15,3%, по сравнению с 14,8% в 2014 году. В 2017 г. показатель доли достиг максимального значения за анализируемый период и составил 16,8%, что свидетельствует о развитии фискальной децентрализации.

Доходы местных бюджетов в 2017 г., по сравнению с 2014 г., выросли в 1,5 раза. Финансовую основу осуществления органами местного самоуправления собственных полномочий составляют налоговые поступления, удельный вес которых в структуре доходов местных бюджетов за рассматриваемый период составляет 81% и более. Налоговые поступления в местные бюджеты в 2017 году выросли на 167,1%, по сравнению с 2014 годом. Основным источником, за счет которого происходит наполнение местных бюджетов, – налоговые поступления. Существенные изменения произошли в их структуре: доля налога на доходы физических лиц сократилась на 23 п.п., однако значительно выросла доля местных налогов и сборов – на 19 п.п.

Также наблюдается четкая тенденция роста показателей децентрализации. Доля местных бюджетов в 2017 г. увеличилась до 47,51%, по сравнению, с 41,48% в среднем за 2010–2014 годы. Доля собственных доходов местных бюджетов (без учета трансфертов) в доходах сводного бюджета существенно не изменилась, среднее значение за анализируемый период составляет 21,46%. После расширения перечня налогов, зачисляемых в местные бюджеты, коэффициент децентрализации налоговых доходов в 2015 году стремительно вырос до 33,90%, однако в 2017 г. снизился до среднего значения показателя – 27,71%.

После проведения реформы децентрализации значительно вырос показатель коэффициента финансовой зависимости – в 2015 г. он составлял 56,61%, в 2017 г. значение уменьшилось до 49,91%, однако показатель остается на высоком уровне. Это свидетельствует о высокой доле субвенций из Государственного бюджета, и о сильной зависимости местных бюджетов от государственного. Местные бюджеты имеют высокую долю официальных трансфертов в общей структуре доходов, что свидетельствует об их несамостоятельности.

Итак, приоритетами формирования мощной финансовой базы регионов должны стать поиск дополнительных источников формирования доходов местных бюджетов, расширения доходной базы местных бюджетов, а также совершенствование перераспределительных процессов в бюджетной системе.

Ключевые слова: местные бюджеты, децентрализация, доходы бюджета, налоговые поступления, межбюджетные трансферты, финансовая независимость, межбюджетные отношения, финансовое обеспечение

EVALUATION OF THE EFFECT OF FISCAL DECENTRALIZATION ON THE FORMATION OF LOCAL BUDGETS OF UKRAINE

A. R. Balitska

Abstract. *Modern transformational processes in Ukraine define new approaches to the formation of relationships in the system of state and local budgets. Reform of interbudgetary relations is an incentive for local communities to fill their estimates more efficiently, to switch to self-sufficiency and carefully plan their expenses.*

After fiscal decentralization in Ukraine, the role of revenues of local budgets in the redistribution of GDP has increased significantly. In 2016 it increased to 15.3%, compared with 14.8% in 2014. In 2017 the share reached the maximum value for the analyzed period and amounted to 16.8% indicating the development of fiscal decentralization.

Incomes of local budgets in 2017 in comparison with 2014 have grown in 1,5 times. The financial basis for the exercise by local governments of their powers is tax revenues, their share in the structure of incomes of local budgets for the period under review is 81% or more. Tax revenues to local budgets in 2017 increased by 167.1% compared to 2014. The main sources, due to which the local budgets are being filled, are tax revenues. Significant changes occurred in their structure: the share of the tax on personal income decreased by 23 pp, but the share of local taxes and fees increased significantly by 19 pp.

There is also a clear trend of growth in decentralization indicators. The share of local budgets in 2017 increased to 47.51% compared with 41.48% on average for 2010–2014. The share of own revenues of local budgets (excluding transfers) in revenues of the consolidated budget has not changed significantly, the average value for the analyzed period is 21.46%. After the expansion of the list of taxes credited to local budgets, the coefficient of decentralization of tax revenues in 2015 soared to 33.90%, but in 2017 it dropped to an average of 27.71%.

After the decentralization reform, the index of financial dependence increased significantly – in 2015 it was 56.61%, in 2017 the value decreased to 49.91%, but the indicator remains at a high level. This indicates a high proportion of subventions from the state budget, and the strong dependence of local budgets on the state budget. Local budgets have a high share of official transfers in the total revenue structure, which indicates their lack of autonomy.

So, the priorities for the formation of a strong financial base for the regions should be the search for additional sources of revenue generation in local budgets, the expansion of the revenue base of local budgets, and the improvement of redistribution processes in the budget system.

Keywords: *local budgets, decentralization, budget revenues, tax revenues, interbudgetary transfers, financial independence, intergovernmental fiscal relations, financial security*